<u>અસ્વીકરણ:</u> સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

મહર્ષિ દયાનંદ યુનિવર્સિટી

વિરુદ્ધ

એમ.એલ.આર. સરસ્વતી કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન

સપ્ટેમ્બર ૧૩, ૨૦૦૦

[એમ. જગન્નાધા રાવ અને દોરાઈસ્વામી રાજુ, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

શિક્ષણ:

નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૯૩ – કલમ ૧૪ અને

૧૫.

કોલેજ દ્વારા એડહોક ધોરણે વધારાના વ્યાખ્યાતાઓની નિમણૂક અને નેશનલ

કાઉન્સિલ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશનની મંજૂરી સાથે પરંતુ યુનિવર્સિટી અને ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકની જાણ બહાર નિર્ધારિત શિક્ષક–વિદ્યાર્થી ગુણોત્તર અનુસાર વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવો, જે યુનિવર્સિટીના નિયમોનું ઉલ્લંઘન છે – યુનિવર્સિટી દ્વારા વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ માટે પરવાનગી આપવાનો ઇનકાર – શું તે યોગ્ય અને સાચું છે – ઠરાવ્યું, શિક્ષકોની નિમણૂક અને તે મુજબ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ ગેરકાયદેસર છે – સેવા કાયદો.

યુનિવર્સિટી દ્વારા હાલના વધારાના વિદ્યાર્થીઓના પરિણામો અટકાવી રાખવા – શું તે વાજબી છે – ઠરાવ્યું, કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, પરિણામો જાહેર કરવામાં આવે.

નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૯૩ હેઠળ સ્થાપિત નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશન (એનસીટીઇ) દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી સામાન્ય સૂચનાઓ મુજબ, કોલેજ માટે શિક્ષક–વિદ્યાર્થી ગુણોત્તર ૧:૧૦ હોવો જોઈએ. પ્રતિવાદી–કોલેજે, ગુણોત્તર મુજબ, મૂળભૂત રીતે ૭૦ વિદ્યાર્થીઓ અને ૭ નિયમિત વ્યાખ્યાતાઓ રાખ્યા હતા. કોલેજે એકતરફી રીતે એનસીટીઇની મંજૂરી સાથે પરંતુ યુનિવર્સિટી અને ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકની ભાગીદારી વિના ૮ વ્યાખ્યાતાઓને એડહોક ધોરણે નિયુક્ત કર્યા, જે યુનિવર્સિટીના નિયમોનું સંપૂર્ણ ઉલ્લંઘન છે. નિમણૂકના આધારે, ઉપરોક્ત

ગુણોત્તર મુજબ કોલેજમાં ૮૦ વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવામાં આવ્યો હતો. આગામી સત્ર માટે, કોલેજે, યુનિવર્સિટીના નિયમોમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા મુજબ, ૧૫૦ વિદ્યાર્થીઓને (એટલે કે ૭૦ વત્તા ૮૦) પ્રવેશની પરવાનગી આપવા માટે યુનિવર્સિટીનો સંપર્ક કર્યો. વ્યાખ્યાતાઓની નિમણૂક યુનિવર્સિટીની જાણ બહાર કરવામાં આવી હોવાથી, તેણે આગામી સત્ર માટે વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ માટે પરવાનગી આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. તેણે વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પરીક્ષાના પરિણામો પણ અટકાવી રાખ્યા હતા. પ્રતિવાદી–કોલેજે હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી. હાઈકોર્ટે યુનિવર્સિટીને વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવા માટે નિર્દેશ આપ્યો કારણ કે કોલેજને પહેલાથી જ એનસીટીઇ પાસેથી મંજૂરી મળી ગઈ હતી. હાઈકોર્ટે કોલેજને એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની નિમણૂકને નિયમિત કરવા માટે પણ નિર્દેશ આપ્યો હતો. તેથી યુનિવર્સિટી દ્વારા અપીલ કરવામાં આવી.

અપીલ મંજૂર કરતા, આ કોર્ટે ઠરાવ્યું:

૧.૧. હાઈકોર્ટે ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશમાં વધારો કરવાની મંજૂરી આપવામાં ભૂલ કરી હતી, એમ માનીને કે શિક્ષકોની એડહોક પસંદગી વિદ્યાર્થીઓના વધારાની પરવાનગી આપવા માટે પૂરતી હતી. આ એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગી – હાલના નિયમિત સ્ટાફ ઉપરાંત – યોગ્ય જાહેરાત વિના, ઉમેદવારો

દ્વારા યુનિવર્સિટીને અરજીની નકલો મોકલ્યા વિના, અને યુનિવર્સિટી તથા ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકના નામાંકિતોની ભાગીદારી વિના કરવામાં આવી હતી. કોલેજ દ્વારા આવી પસંદ કરાયેલ સ્ટાફની કોઈ યાદી યુનિવર્સિટીને મોકલવામાં આવી ન હતી. આ પ્રક્રિયાનું સંપૂર્ણ ઉલ્લંઘન કરીને કરવામાં આવેલી પસંદગી હતી. વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ માટે એનસીટીઇ પાસેથી પરવાનગી મેળવ્યા સુધી યુનિવર્સિટીને અંધારામાં રાખવામાં આવી હતી. કોલેજે પહેલા એનસીટીઇ પાસે જઈને અને પછી યુનિવર્સિટી પાસે જઈને સમગ્ર પ્રક્રિયા ઉલટાવી દીધી હતી. એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગી કોલેજને યુનિવર્સિટીને આ ૮૦ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવા માટે મજબૂર કરવા સક્ષમ બનાવી શકે નહીં. [૨૮૦–એ–સી]

૧.૨. એનસીટીઇ એ યુનિવર્સિટી પાસેથી ચકાસવું જોઈતું હતું કે શું યુનિવર્સિટીને તે ઉમેદવારોની અરજીઓ મળી હતી જેમણે પસંદગી માટે અરજી કરી હતી, શું યુનિવર્સિટીના પરામર્શમાં ઇન્ટરવ્યુની તારીખ નક્કી કરવામાં આવી હતી અને શું યુનિવર્સિટીના નામાંકિત અથવા ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકે પસંદગીમાં ભાગ લીધો હતો અને શું કોલેજે પસંદગી પછી યુનિવર્સિટીને જાણ કરી હતી. આ ઉપરાંત અન્ય માળખાકીય સુવિધાઓની સંતોષકારકતા અંગેનો પ્રશ્ન પણ એનસીટીઇનું ધ્યાન આકર્ષિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હોય તેમ લાગે છે. એનસીટીઇ કોલેજ દ્વારા ગેરમાર્ગે દોરાઈ હતી. [૨૮૦–ડી–ઈ]

૧.૩. એડહોક શિક્ષકોની પસંદગી ગેરકાયદેસર હતી અને કોલેજ વધારાના એડહોક શિક્ષકોના આધારે અને અન્ય માળખાકીય સુવિધાઓને લગતા ધોરણોને સંતોષ્યા વિના વધારાના વિદ્યાર્થીઓની માંગ કરી શકતી નથી. હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ એનસીટીઈની માર્ગદર્શિકા અને યુનિવર્સિટીના નિયમોમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાની વિરુદ્ધ છે. [૨૮૦–એફ]

૧.૪. કોલેજો અને શાળાઓ જે નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરે છે, તેઓ કાં તો વિદ્યાર્થીઓ માટે દલીલ કરે છે અથવા તો વિદ્યાર્થીઓને અદાલતોમાં કેસ દાખલ કરવા માટે ઉશ્કેરે છે, એવી માન્યતા સાથે કે અદાલતોને નિયમોને ઓળંગી જવા માટેના આદેશો આપવા માટે મનાવી શકાય છે. આ વલણ વધી રહ્યું છે. શિક્ષણનું વ્યાપારીકરણ તેનું કારણ છે. આ કોર્ટ શિસ્ત અને નિયમોના પાલન પર ભાર મૂકી રહી છે. [૨૮૦–ઈ–એફ]

૧.૫ સામાન્ય સંજોગોમાં, વધારાના વિદ્યાર્થીઓના પરીક્ષાના પરિણામો જાહેર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. પરંતુ, બે સંજોગો છે જેને અવગણી શકાય નહીં. એક એ છે કે એનસીટીઇ નો આદેશ હતો – જોકે, એનસીટીઇ વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પરવાનગી આપવામાં સાચી ન હતી – જે વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પરવાનગી આપતું હતું. એનસીટીઇ અદાલત સમક્ષ પક્ષકાર નથી અને તેથી

એનસીટીઇ ના આદેશોને બાજુ પર મૂકી શકાય નહીં. બીજું, આ વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓએ બે વર્ષનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યો છે અને પરીક્ષા ફી ચૂકવી છે. યુનિવર્સિટીએ આ વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી ફી સ્વીકારી અને તેમને પરીક્ષામાં બેસવાની મંજૂરી આપી. જોકે આ કોર્ટે લગભગ એકસરખી રીતે વિદ્યાર્થીઓ અથવા સંસ્થાઓની તરફેણમાં કોઈ છૂટછાટ આપવાનો ઇનકાર કર્યો છે, પરંતુ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને જોતા, એવું લાગે છે કે પરિણામો જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપી શકાય છે. [૨૮૧–જી–એચ; ૨૮૨–એ–બી]

સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિરુદ્ધ વિકાસ સાહેબરાવ રાઉન્ડલે, એઆઈઆર (૧૯૯૨) એસસી ૧૯૨૬ અને સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ રેણુકા સિંગલા, એઆઈઆર (૧૯૯૪) એસસી ૫૯૫, પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૨. હવે સમય આવી ગયો છે કે અદાલતો એવા વિદ્યાર્થીઓને વળતર આપવા માટેની પદ્ધતિ વિકસાવે કે જેમની કારકિર્દી કોલેજો/શાળાઓના બેજવાબદાર સંચાલકો દ્વારા ગંભીર રીતે જોખમમાં મુકાય છે, જે તમામ નિયમોના ઉલ્લંઘનમાં સામેલ છે. [૨૮૨–જી]

દીવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: દીવાની અપીલ નં. ૫૦૨૯, ૨૦૦૦.

પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૧૬.૮.૯૯ ના સીડબ્લ્યુપી નં. ૯૪૫૨/૧૯૯૯ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે નિદેશ ગુપ્તા અને સુશ્રી મીનાક્ષી વિજ.

પ્રતિવાદી માટે ડો. મીરા અગ્રવાલ અને આર.સી. મિશ્રા.

કોર્ટનો ચુકાદો એમ. જગન્નાધા રાવ, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. રજા મંજૂર કરવામાં આવી.

આ અપીલ પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૧૬.૮.૯૯ ના સીડબ્લ્યુપી નં. ૯૪૫૨/૧૯૯૯ ના ચુકાદા સામે મહારિષિ દયાનંદ યુનિવર્સિટી દ્વારા પસંદ કરવામાં આવી છે, જે ૧લા પ્રતિવાદી કોલેજ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપે છે. ઉક્ત કોલેજ અપીલકર્તા યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન બી.એડ. કોલેજ છે.

આ અપીલમાં વિચારણા હેઠળનો મુદ્દો એ છે કે શું ૧લો પ્રતિવાદી કોલેજ, ૧.૫.૯૯ થી એડહોક ધોરણે ફેકલ્ટીમાં આઠ વ્યાખ્યાતાઓને ઉમેરવા માટે

યોગ્ય છે, જેની ભરતી યુનિવર્સિટી અને ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકના પ્રતિનિધિઓ વિનાની પસંદગી સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવી છે અને શું કોલેજ તે આધારે ૮૦ વધારાના વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશનો દાવો કરી શકે છે.

નીચેની હકીકતો છે:

એનસીટીઇ એ નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ ટીચર એજ્યુકેશન એક્ટ, ૧૯૯૩ હેઠળ સ્થાપિત વૈધાનિક સંસ્થા છે. બી.એડ. કોલેજોના સંબંધમાં ૧.૫.૯૭ ના રોજ એનસીટીઇ દ્વારા જારી કરાયેલ સામાન્ય સૂચનાઓ મુજબ, વિદ્યાર્થી–શિક્ષક ગુણોત્તર ૧:૧૦ હોવો જોઈએ. ૧લા પ્રતિવાદી કોલેજે ૬ સભ્યોને તેની ફેકલ્ટીમાં નિયમિત વ્યાખ્યાતા તરીકે ભરતી કર્યા પછી ૬૦ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપ્યો હતો. તે છ વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગી જરૂરી પ્રક્રિયા મુજબ કરવામાં આવી હતી. બાદમાં, એનસીટીઇ એ તેની સામાન્ય સૂચનાઓમાં, કોલેજના આચાર્ય/શારીરિક પ્રશિક્ષકને ફેકલ્ટી સભ્ય તરીકે ગણવાની મંજૂરી આપી. આ નિર્દેશને કારણે, વધુ દસ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપી શકાયો હતો. ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રતિવાદી કોલેજની પ્રવેશની અધિકૃત સંખ્યા ૭૦ વિદ્યાર્થીઓ હતી.

પ્રતિવાદી કોલેજ તેના વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા વધારવા માંગતી હતી પરંતુ આ માટે વધુ વ્યાખ્યાતાઓની નિમણૂક જરૂરી હતી. ત્યારબાદ તેણે પંજાબ અને

હરિયાણા હાઈકોર્ટમાં સીડબ્લ્યુપી ૧૬૦૬૧/૯૮ માં ૨૦૦ સુધીના વિદ્યાર્થીઓના ઇન્ટેકને મંજૂરી આપવા માટે અભિગમ અપનાવ્યો, એવી દલીલ કરી કે એનસીટીઇ તેને રાજ્ય સરકાર અથવા પ્રવેશ એજન્સી પાસેથી 'નો ઓબ્જેક્શન સર્ટિફિકેટ' મેળવવાની જરૂર કરી શકતી નથી. ઉક્ત રિટ પિટિશનમાં, કોલેજે યુનિવર્સિટી અથવા હરિયાણા રાજ્યને પક્ષકાર બનાવ્યા ન હતા. હાઈકોર્ટે, ૫.૧૧.૯૮ ના આદેશ દ્વારા, એનસીટીઇ ને ઉક્ત સીડબ્લ્યુપીને રજૂઆત તરીકે ગણવા અને એનઓસીની જરૂરિયાતને દૂર કરવા સંબંધિત પ્રશ્નો પર વિચારણા કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

ઘણા સમય પહેલા, ૧૩.૬.૯૭ ના રોજ, એનસીટીઇ એ એડહોક નિમણૂકો પર તેના મંતવ્યો મેળવવા માટે રાજ્ય સરકારને પત્ર લખ્યો હતો. તેને લાગ્યું કે ક્યારેક, કેટલીક કોલેજોમાં વ્યાખ્યાતાઓની જગ્યાઓ ખાલી પડે છે અને તે જગ્યાઓ ભરવા માટે એડહોક નિમણૂકો કરવી જરૂરી બની જાય છે. તેથી, તેણે હરિયાણા રાજ્યના મંતવ્યો માંગ્યા હતા. આ પ્રસ્તાવ માટે રાજ્ય અથવા યુનિવર્સિટીના પ્રતિભાવ અંગે કોઈ પુરાવા નથી. પરંતુ, પ્રતિવાદી–કોલેજ એ ધારણા પર આગળ વધતી જણાય છે કે ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવ રાજ્ય અને યુનિવર્સિટી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.

કોલેજ અને એનસીટીઇ વચ્ચે કંઈક પત્રવ્યવહાર જણાય છે, ખાસ કરીને

એનસીટીઇ, પ્રાદેશિક નિયામક, જયપુરનો કોલેજને 'એડહોક લેક્ચરરની નિમણૂક' વિષય પર ૨૦.૪.૯૯ નો પત્ર અને આપણી પાસે માત્ર એનસીટીઇ ના ઉક્ત અધિકારીને કોલેજ દ્વારા આપવામાં આવેલો જવાબ છે, જેમાં ઉક્ત પત્રને ટાંકવામાં આવ્યો છે અને જણાવ્યું છે કે વ્યાખ્યાતાઓની 'એડહોક' નિમણૂકો માટે ૧.૫.૯૯ ના રોજ ઇન્ટરવ્યુ લેવામાં આવશે. એનસીટીઇ ના ૧૩.૬.૯૭ ના પત્ર, જેમાં માત્ર દરખાસ્તો હતી, તે વધારાની એડહોક નિમણૂકો માટે ગર્ભિત પરવાનગી સૂચવે છે તેવી ધારણા પર, કોલેજે ૧.૫.૯૯ ના રોજ એકતરફી રીતે 'એડહોક ધોરણે' ૧૦ વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગી કરી હોય તેમ લાગે છે. ૧.૫.૯૯ ની ઉક્ત પસંદગી સમયે યુનિવર્સિટીનો પ્રતિનિધિ કે ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકનો પ્રતિનિધિ હાજર ન હતા. પસંદગી સમિતિની કાર્યવાહીમાં માત્ર શ્રી રામ કિશન ગુપ્તા, ભૂતપૂર્વ સાંસદ, કોલેજના આચાર્ય, ગવર્નિંગ બોડી દ્વારા નામાંકિત ૨ સભ્યો અને આચાર્ય દ્વારા એક નામાંકિત વ્યક્તિની હાજરી દર્શાવવામાં આવી છે. યુનિવર્સિટી અથવા ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકના કોઈ પ્રતિનિધિને બોલાવવામાં આવ્યા ન હતા અથવા હાજર ન હતા. કોલેજે ૧.૫.૯૯ ના રોજ એડહોક ધોરણે પસંદ કરાયેલા વ્યાખ્યાતાઓ સહિત વ્યાખ્યાતાઓની યાદી એનસીટીઇ ને મોકલી. કોલેજે હાઈકોર્ટના ૫.૧૧.૯૮ ના આદેશનો લાભ લીધો કે એનસીટીઇ એ કોલેજની વિનંતી પર વિચાર કરવો જોઈએ. જેમ પહેલેથી જ જણાવવામાં આવ્યું છે, યુનિવર્સિટી તે રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર ન હતી.

તે આશ્ચર્યજનક છે કે એનસીટીઇ, જોકે તેણે તેના ૧૩.૬.૯૭ ના પત્રમાં (હાઈકોર્ટના ૫.૧૧.૯૮ ના આદેશમાં ઉલ્લેખિત) અગાઉ આગ્રહ રાખ્યો હતો કે રાજ્ય અને યુનિવર્સિટી પાસેથી એનઓસી જરૂરી છે, તેણે વધારાના ૮ એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગીના આધારે ૮૦ વધુ વિદ્યાર્થીઓને પરવાનગી આપી. એનસીટીઇ એ ૧૧.૬.૯૯ ના રોજ અપીલકર્તા યુનિવર્સિટીને પત્ર લખ્યો, જેમાં કોલેજોની યાદી અને મંજૂર થયેલી બેઠકોની સંખ્યા આપવામાં આવી. પ્રતિવાદી કોલેજ અનુક્રમ નં. ૧૦ પર હતી અને મંજૂર થયેલી બેઠકોની સંખ્યા ૭૦ ને બદલે ૧૫૦ દર્શાવવામાં આવી હતી, આમ આઠ ભરતી કરાયેલા એડહોક વ્યાખ્યાતાઓના પ્રમાણમાં ૮૦ વધુ વિદ્યાર્થીઓને પરવાનગી આપી હતી.

યુનિવર્સિટી આશ્ચર્યચકિત થઈ ગઈ હતી અને તેના ડીને તરત જ ૨૫.૬.૯૯ ના રોજ એનસીટીઇ ને પત્ર લખ્યો હતો કે તે (યુનિવર્સિટી) અગાઉ જારી કરાયેલ (એટલે કે ૧.૫.૯૭ ના રોજ) એનસીટીઇ ની માર્ગદર્શિકાને ધર્મનિષ્ઠાથી અનુસરી રહી છે અને એનસીટીઇ દ્વારા "યુનિવર્સિટીના સંદર્ભ વિના" વધારાની બેઠકોને પરવાનગી આપી શકાય નહીં.

૩૦.૭.૯૯ ના રોજ એનસીટીઇ એ કોલેજ દ્વારા આપવામાં આવેલી શિક્ષકોની યાદી યુનિવર્સિટીને મોકલી. ઉક્ત યાદીમાં ૧.૫.૯૯ ના રોજ ભરતી કરાયેલા

૧૦ વધારાના એડહોક વ્યાખ્યાતાઓનો સમાવેશ થતો હતો. ૩૦.૭.૯૯ ના બીજા પત્ર દ્વારા, એનસીટીઇ એ યુનિવર્સિટીને જાણ કરી કે વધારાના વિદ્યાર્થીઓ માટેની પરવાનગી કોલેજ દ્વારા મોકલવામાં આવેલી એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની યાદીના આધારે હતી.

દરમિયાન, ૬.૭.૯૯ ના રોજ, કોલેજે યુનિવર્સિટીને લખ્યું કે એનસીટીઇ એ ૧૯૯૯–૨૦૦૦ સત્ર માટે બી.એડ. અભ્યાસક્રમ માટે ૧૫૦ વિદ્યાર્થીઓને (૭૦ વત્તા વધારાના ૮૦) 'મંજૂર' કર્યા છે. કોલેજે યુનિવર્સિટીને ૧૫૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશની પરવાનગી આપવા વિનંતી કરી. યુનિવર્સિટીને લાગ્યું કે આ તેના નિયમો/નિયમો મુજબ માન્ય નથી કારણ કે એડહોક વ્યાખ્યાતાઓના ઉમેરાને કારણે વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા વધારી શકાય નહીં. તેથી તેણે વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓ માટે પરવાનગી આપી નહીં.

જેમ યુનિવર્સિટી અવરોધરૂપ બની, કોલેજે નવી રિટ પિટિશન, સીડબ્લ્યુપી ૯૪૫૨/૯૯ દ્વારા હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો. આ વખતે તેણે યુનિવર્સિટીને જ પ્રતિવાદી તરીકે પક્ષકાર બનાવી અને એનસીટીઇ ને નહીં. હાઈકોર્ટે ૧૬.૮.૯૯ ના વિવાદાસ્પદ ચુકાદા હેઠળ રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપી. હાઈકોર્ટે વિવિધ નિર્દેશો આપ્યા. તે સંપૂર્ણ રીતે સભાન હતી કે વધારાના વ્યાખ્યાતાઓની નિમણૂક કોલેજ દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાની બહાર અને યુનિવર્સિટીના નિયમોની

કલમ ૯ ની વિરુદ્ધ કરવામાં આવી હતી. તે જ સમયે, હાઈકોર્ટે જણાવ્યું હતું કે એકવાર એનસીટીઇ એ એનસીટીઇ એક્ટ, ૧૯૯૩ ની કલમ ૧૪, ૧૫ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો અને ૧૬.૮.૯૯ ના રોજ પ્રતિવાદી કોલેજને ૧૫૦ વિદ્યાર્થીઓની મંજૂરી આપતા આદેશો જારી કર્યા, ત્યારે "કોલેજની પ્રવેશ ક્ષમતા ઘટાડવામાં યુનિવર્સિટીની કાર્યવાહીમાં કોઈ વાજબીપણું ન હતું". તેથી તેણે યુનિવર્સિટીને નિર્દેશ આપ્યો કે તેણે વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશને મંજૂરી આપવી જોઈએ અને ૧૯૯૯–૨૦૦૦ ના વર્ષ માટે માત્ર ૭૦ વિદ્યાર્થીઓ માટે જ નહીં અને આ વધારાની ૮૦ બેઠકો એક અઠવાડિયાની અંદર ફાળવવી જોઈએ, જોકે આ શરતને આધીન કે જો યુનિવર્સિટીને ખાતરી થાય કે ૧૦ એડહોક શિક્ષકો પાસે જરૂરી લાયકાત છે. તે જણાવવામાં આવ્યું હતું:

"એડહોક નિમણૂકને માત્ર આ આધાર પર પ્રશ્ન કરવામાં આવશે નહીં કે તે યુનિવર્સિટીના નિયમોની કલમ ૯ મુજબ યુનિવર્સિટીના અભિગમ વિના કરવામાં આવી હતી."

હાઈકોર્ટે કોલેજને ૩૧.૧૨.૯૯ ના રોજ અથવા તે પહેલા વ્યાખ્યાતાઓની નિયમિત ભરતી કરવાનો પણ નિર્દેશ આપ્યો હતો. એડહોક નિમણૂક મેળવનારાઓ પણ નિયમિત પસંદગી માટે સ્પર્ધા કરવા માટે હકદાર રહેશે.

આ ચુકાદા સામે યુનિવર્સિટીએ વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરી છે.

આ અપીલમાં, અમે અપીલકર્તા–યુનિવર્સિટી માટે નિદેશ ગુપ્તાની અને ૧લા પ્રતિવાદી કોલેજ માટે શ્રીમતી ડો. મીરા અગ્રવાલની રજૂઆત સાંભળી છે.

વિચારણા માટે નીચેના મુદ્દાઓ ઉભા થાય છે:

(૧) શું યોગ્ય પ્રક્રિયા અનુસર્યા વિના વ્યાખ્યાતાઓની એડહોક નિમણૂકોને મંજૂરી આપવા માટે રાજ્ય સરકારને એનસીટીઇ ના ૧૩.૬.૯૭ ના પત્રમાં સમાવિષ્ટ દરખાસ્ત માત્ર એક દરખાસ્ત રહી ગઈ હતી કે તે હરિયાણા રાજ્ય અથવા અપીલકર્તા –યુનિવર્સિટી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી હતી?

(૨) શું કોલેજ ૧.૫.૯૯ ના રોજ યુનિવર્સિટી અને ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકના પ્રતિનિધિની ભાગીદારી વિના ૧૦ વધારાના વ્યાખ્યાતાઓને 'એડહોક' પસંદ કરી શકતી હતી?

(૩) શું હાઈકોર્ટ દ્વારા યુનિવર્સિટીને એનસીટીઇ ના પત્રના આધારે વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશને મંજૂરી આપવાનો નિર્દેશ આપી શકાય?

(૪) શું યુનિવર્સિટીને આ વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓની પરીક્ષાના પરિણામો જાહેર ન કરવા બદલ દોષી ઠેરવી શકાય? શું પરિણામો જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ?

મુદ્દો ૧:

કોલેજ માટે એનસીટીઇ ના સરકારને ૧૩.૬.૯૭ ના પત્ર પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગીની પ્રક્રિયામાં સમય લાગી રહ્યો છે અને નિયમિત સ્ટાફની પસંદગી ન થાય ત્યાં સુધી એડહોક નિમણૂકો કરવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી. પરંતુ, અગાઉ નિર્દેશ કર્યા મુજબ, આ માત્ર એક દરખાસ્ત રહી ગઈ હતી. એવી કોઈ સામગ્રી નથી કે જેનાથી કહી શકાય કે આવી કોઈ દરખાસ્ત રાજ્ય કે અપીલકર્તા–યુનિવર્સિટી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી હતી. કોલેજની આ ધારણા કે પત્ર નિર્ધારિત પ્રક્રિયાની બહાર એડહોક નિમણૂકોની પરવાનગી આપે છે, તે સ્વીકારી શકાય નહીં. મુદ્દો ૧ તે મુજબ નક્કી કરવામાં આવ્યો છે.

મુદ્દાઓ ૨ અને ૩:

'નોર્મ્સ એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ ફોર ટીચર એજ્યુકેશન ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ સેકન્ડરી' મુજબ, ફકરા ૨.૫ માં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે:

"કોર ટીચિંગ સ્ટાફની નિમણૂક પૂર્ણ સમયના અને નિયમિત ધોરણે કરવામાં આવશે. સહાયક શૈક્ષણિક વહીવટી અને તકનીકી સ્ટાફની શરૂઆતમાં પાર્ટ–ટાઇમ ધોરણે નિમણૂક કરી શકાય છે. તમામ કિસ્સાઓમાં

યુજીસી/યુનિવર્સિટી/સરકારી નિયમો મુજબ યોગ્ય રીતે રચાયેલી પસંદગી સમિતિઓ ઉમેદવારોની પસંદગી કરશે."

ફકરા ૩.૧.૦ માં ધોરણો અંગે યુજીસીની સૂચના, ૧૯૯૦ માં, જણાવવામાં આવ્યું છે:

"યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોમાં વ્યાખ્યાતાઓની જગ્યા માટે સીધી ભરતી, ... સંબંધિત યુનિવર્સિટીના કાયદાઓ/વટહુકમો હેઠળ સ્થાપિત થનારી યોગ્ય રીતે રચાયેલ પસંદગી સમિતિઓ દ્વારા અખિલ ભારતીય જાહેરાત અને પસંદગી દ્વારા મેરિટના આધારે કરવામાં આવશે. આવી સમિતિઓમાં ઓછામાં ઓછા ત્રણ નિષ્ણાતો, સંબંધિત વિભાગના વડા અને સંબંધિત કોલેજના આચાર્ય (કોલેજના શિક્ષકોની પસંદગીના કિસ્સામાં) હોવા જોઈએ."

માર્ગદર્શિકા ૩.૩.૦ પણ લાયકાત અને ૫૫% ની લઘુત્તમ જરૂરિયાત વિશે વાત કરે છે. ફકરા ૪.૪.૧ માં શિક્ષણના વ્યાખ્યાતાઓ સહિત વ્યાખ્યાતાઓની લાયકાત સાથે વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો છે.

અપીલકર્તા યુનિવર્સિટીએ કોલેજો/યુનિવર્સિટીઓમાં વ્યાખ્યાતાઓની જગ્યાઓ માટે પણ લાયકાતો નિર્ધારિત કરી છે. ફકરો ૨ કોલેજ ઓફ

એજ્યુકેશનમાં વ્યાખ્યાતાઓ સાથે વ્યવહાર કરે છે.

વ્યાખ્યાતાઓની નિમણૂકની પ્રક્રિયા યુનિવર્સિટીના કાયદાના ફકરા ૯ મા સમાવિષ્ટ હોય તેમ લાગે છે જે અપીલ હેઠળના ચુકાદા પરથી દેખાય છે. અપીલકર્તા યુનિવર્સિટીએ, હકીકતમાં, ૨૪.૩.૯૯ ના રોજ તમામ કોલેજોના આચાર્યોને નિર્દેશો જારી કર્યા હતા કે જગ્યાઓ માટે બે રાષ્ટ્રીય દૈનિકો/વર્તમાનપત્રો (એક અંગ્રેજીમાં અને એક હિન્દીમાં) માં યોગ્ય રીતે જાહેરાત થવી જોઈએ, જેમાંથી એક રાષ્ટ્રીય પરિભ્રમણ અને અન્યનું પ્રાદેશિક પરિભ્રમણ હોવું આવશ્યક છે. પોસ્ટ માટે અરજદારોએ ડીન, કોલેજ ડેવલપમેન્ટ કાઉન્સિલ, એમ.ડી. યુનિવર્સિટી, રોહતકને નકલ સાથે કોલેજને અરજી મોકલવાની હતી. સમિતિમાં યુનિવર્સિટી/વાઇસ–ચાન્સેલરના નામાંકિત વ્યક્તિનો સમાવેશ થશે. ઉચ્ચ શિક્ષણ વિભાગ, હરિયાણા તરફથી મંજૂરી હોવી આવશ્યક છે અને ફકરા ૪ જણાવે છે:

"ઇન્ટરવ્યુની તારીખ યુનિવર્સિટી/વાઇસ–ચાન્સેલરના નામાંકિત વ્યક્તિ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી નક્કી કરવામાં આવશે."

અને ફકરો ૬ કહે છે કે:

"પસંદગી સમિતિની કાર્યવાહી ઇન્ટરવ્યુ પછી તરત જ યુનિવર્સિટીને મોકલી શકાય છે."

ફકરો ૭ કહે છે:

"કોઈપણ કિસ્સામાં, આ રીતે પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારોને નિમણૂક પત્ર જારી કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી પસંદગી સમિતિની કાર્યવાહી યુનિવર્સિટી/ડીએચઈ દ્વારા મંજૂર ન થાય."

ફકરો ૯ જણાવે છે કે:

"નિમણૂક માટે માંગવામાં આવેલી મંજૂરીઓ સાથે ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામક, હરિયાણાની મંજૂરી પણ હોવી જોઈએ."

નિર્ધારિત ઉપરોક્ત પ્રક્રિયાના પ્રકાશમાં, ૧.૫.૯૯ ની પસંદગીને ખરાબ ગણાવી જોઈએ.

અમારા માટે પસંદગી સમિતિની ૧.૫.૯૯ ની કાર્યવાહી (પેપર બુકના પૃષ્ઠ ૧૮/એન) પરથી પણ તે સ્પષ્ટ છે કે ૧.૫.૯૯ ની પસંદગી સમયે માત્ર અધ્યક્ષ, આચાર્ય, ગવર્નિંગ બોડીના બે નામાંકિત અને આચાર્યના એક નામાંકિત હાજર હતા. નિર્વિવાદપણે, યુનિવર્સિટીને પસંદગી સમિતિમાં તેના પ્રતિનિધિને મોકલવા માટે પણ કોઈ વિનંતી કરવામાં આવી ન હતી. નિર્ધારિત પ્રોફોર્મા, હકીકતમાં, યુનિવર્સિટીના નામાંકિત અને ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકના નામાંકિતની હાજરીની જરૂર હતી અને ૧.૫.૯૯ ના રોજ આવા કોઈ નામાંકિત

હાજર ન હતા. તે કોલેજનો પણ કેસ નથી કે ૧.૫.૯૯ ના આ ઈન્ટરવ્યુ માટે બે અખબારોમાં જરૂરી જાહેરાત પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી. કોઈપણ રીતે, આવી કોઈ સામગ્રી દાખલ કરવામાં આવી નથી. ન તો સમિતિની કાર્યવાહી અને ઉમેદવારોની યાદી પસંદગી પૂરી થયા પછી યુનિવર્સિટીને મોકલવામાં આવી હતી, જે જરૂરી હતું.

હકીકતમાં, કોલેજે એનસીટીઇ સામે પ્રથમ ડબલ્યુપી ૧૬૦૬૧/૯૮ દાખલ કરી, હાઈકોર્ટ પાસેથી એનસીટીઇ ને તેની રજૂઆત પર વિચાર કરવા માટે ૫.૧૧.૯૮ ના રોજ પ્રથમ આદેશ મેળવ્યો. તે રિટ પિટિશનમાં યુનિવર્સિટીને પક્ષકાર બનાવવામાં આવી ન હતી. વર્તમાન રિટ પિટિશનમાં, તેણે યુનિવર્સિટીને પક્ષકાર બનાવી પરંતુ એનસીટીઇ ને નહીં.

એકવાર ૧.૫.૯૯ ની પસંદગી કરવામાં આવી – પ્રક્રિયા અનુસર્યા વિના – તેણે તેની સંખ્યા વધારવા માટેની પરવાનગી માટે સીધો એનસીટીઇ ને પત્ર લખ્યો અને યુનિવર્સિટીને સંપૂર્ણપણે અવગણી. એનસીટીઇ એ, એડહોક વ્યાખ્યાતાઓના ઉમેરાના આધારે, ૮૦ વધારાની બેઠકો મંજૂર કરી અને ૧૧.૬.૯૯ ના રોજ તેનો નિર્ણય યુનિવર્સિટીને મોકલ્યો. ત્યારબાદ જ યુનિવર્સિટીને થયેલી ઘટના વિશે ખબર પડી અને તેણે ૨૫.૬.૯૯ ના રોજ એનસીટીઇ ને અને ૩૧.૮.૯૯ ના રોજ કોલેજને પત્ર લખ્યો કે સમગ્ર પસંદગી

નિર્ધારિત પ્રક્રિયાની વિરુદ્ધ હતી.

હકીકતમાં, એ સાબિત કરવા માટે સ્પષ્ટ દસ્તાવેજી પુરાવા પણ છે કે આચાર્ય પર મેનેજમેન્ટ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી વધારાની ફી વસૂલવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું, વિદ્યાર્થીઓએ વિરોધ કર્યો હતો, આચાર્યએ ઉચ્ચ અધિકારીઓને જાણ કરી હતી અને તે કારણોસર, તેમને દૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેઓ કોર્ટમાં ગયા અને રિટ પિટિશનમાં સફળ થયા અને ૨.૯.૯૯ ના રોજ કોલેજમાં ફરી જોડાયા.

એકવાર યુનિવર્સિટીએ વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ માટે (૭૦ વિદ્યાર્થીઓની મંજૂર સંખ્યા કરતાં ઉપર) પરવાનગી ન આપી, ત્યારે પ્રતિવાદી– કોલેજ, જેની પાસે કોઈ વિકલ્પ ન હતો, તેણે રિટ પિટિશન દાખલ કરીને સમસ્યામાંથી બહાર નીકળવાનો પ્રયાસ કર્યો. હાઈકોર્ટે ૧૬.૮.૮૯ ના રોજ વિવાદાસ્પદ ચુકાદો પસાર કર્યો જેમાં યુનિવર્સિટીને ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ માટે મંજૂરી આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો. હાઈકોર્ટે, અમારા મતે, ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશમાં વધારો કરવાની મંજૂરી આપવામાં ભૂલ કરી હતી, એમ માનીને કે ૧.૫.૯૯ ના શિક્ષકોની એડહોક પસંદગી વિદ્યાર્થીઓના વધારાની પરવાનગી આપવા માટે પૂરતી હતી. આ એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગી – હાલના નિયમિત સ્ટાફ ઉપરાંત – યોગ્ય જાહેરાત વિના, ઉમેદવારો દ્વારા

યુનિવર્સિટીને અરજીની નકલો મોકલ્યા વિના, અને યુનિવર્સિટી તથા ઉચ્ચ શિક્ષણ નિયામકના નામાંકિતોની ભાગીદારી વિના કરવામાં આવી હતી. કોલેજ દ્વારા આવી પસંદ કરાયેલ સ્ટાફની કોઈ યાદી યુનિવર્સિટીને મોકલવામાં આવી ન હતી. જો આપણે કહી શકીએ, તો તે પ્રક્રિયાનું સંપૂર્ણ ઉલ્લંઘન કરીને કરવામાં આવેલી પસંદગી હતી. વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ માટે એનસીટીઇ પાસેથી પરવાનગી મેળવ્યા સુધી યુનિવર્સિટીને અંધારામાં રાખવામાં આવી હતી. કોલેજે પહેલા એનસીટીઇ પાસે જઈને અને પછી યુનિવર્સિટી પાસે જઈને સમગ્ર પ્રક્રિયા ઉલટાવી દીધી હતી. એડહોક વ્યાખ્યાતાઓની પસંદગી કોલેજને યુનિવર્સિટીને આ ૮૦ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવા માટે મજબૂર કરવા સક્ષમ બનાવી શકે નહીં.

જોકે એનસીટીઇ અમારી સામે નથી, અમને અવલોકન કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવે છે કે એનસીટીઇ એ યુનિવર્સિટી પાસેથી ચકાસવું જોઈતું હતું કે શું યુનિવર્સિટીને તે ઉમેદવારોની અરજીઓ મળી હતી જેમણે ૧.૫.૯૯ ના રોજ પસંદગી માટે અરજી કરી હતી, શું ઇન્ટરવ્યુની તારીખ યુનિવર્સિટી સાથે પરામર્શમાં નક્કી કરવામાં આવી હતી અને શું યુનિવર્સિટીના નામાંકિંત અથવા ડીએચઈ એ પસ દગીમાં ભાગ લીધો હતો અને શું કોલેજે પસંદગી પછી યુનિવર્સિટીને જાણ કરી હતી. આ ઉપરાંત અન્ય માળખાકીય સુવિધાઓની સંતોષકારકતા અંગેનો પ્રશ્ન પણ એનસીટીઇ નું ધ્યાન આકર્ષિત

કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હોય તેમ લાગે છે. એનસીટીઇ કોલેજ દ્વારા ગેરમાર્ગે દોરાઈ હતી.

તેથી, અમારું સ્પષ્ટ મત છે કે ૧.૫.૯૯ ના રોજ એડહોક શિક્ષકોની પસંદગી ગેરકાયદેસર હતી અને કોલેજ વધારાના એડહોક શિક્ષકોના આધારે અને અન્ય માળખાકીય સુવિધાઓને લગતા ધોરણોને સંતોષ્યા વિના વધારાના વિદ્યાર્થીઓની માંગ કરી શકતી નથી. હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ એનસીટીઇની માર્ગદર્શિકા, યુનિવર્સિટીના નિયમની કલમ ૯ ની પ્રક્રિયાની વિરુદ્ધ છે. મુદ્દાઓ ૨ અને ૩ તે મુજબ નક્કી કરવામાં આવ્યા છે.

મુદ્દો ૪:

આ અપીલના પેન્ડિંગ દરમિયાન, કોલેજે આ ૮૦ વિદ્યાર્થીઓની પરીક્ષાનું પરિણામ જાહેર કરવાની માંગ કરી છે. અમે સભાન છીએ કે જે વિદ્યાર્થીઓએ આ અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યો છે તેઓ અમારી સામે નથી. આ કોર્ટે અનેક કેસોમાં ઠરાવ્યું છે કે અદાલતો નિયમોની વિરુદ્ધ નિર્દેશો આપી શકતી નથી.

સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિરુદ્ધ વિકાસ સાહેબરાવ રાઉન્ડલે, એઆઈઆર (૧૯૯૨) એસસી ૧૯૨૬ માં, જ્યારે બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા જારી કરાયેલા

કેટલાક નિર્દેશો સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

"અપીલકર્તાઓને કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરવા માટેના નિર્દેશો કાયદાના શાસનને તોડનારા છે, ભ્રષ્ટાચાર માટેનું સંવર્ધન કેન્દ્ર અને શિસ્તહીનતા માટેનો ખોરાક છે. હાઈકોર્ટે, તેથી, બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આપવામાં આવેલી તેની વિશેષાધિકાર સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, વિદ્યાર્થીઓને પરીક્ષા વગેરે માટે હાજર રહેવાની પરવાનગી આપવા માટે અપીલકર્તાઓને નિર્દેશ આપવામાં કાયદામાં સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે."

ફરીથી, સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ રેણુકા સિંગલા, એઆઈઆર (૧૯૯૪) એસસી ૫૯૫ માં, આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

"હાઈકોર્ટ અથવા સુપ્રીમ કોર્ટ આવા નિર્દેશો જારી કરવામાં ઉદાર અથવા મુક્ત બની શકતી નથી જે પદાર્થમાં સંબંધિત સત્તાવાળાઓને વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશના સંબંધમાં તેમના પોતાના વૈધાનિક નિયમો અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરવાનો નિર્દેશ આપે છે. .... હાઈકોર્ટ 'કરુણાના આધારે' સંસ્થાઓની ક્ષમતા અને પ્રવેશની સંખ્યા વચ્ચેનું સંતુલન બગાડી શકતી નથી. હાઈકોર્ટે તે હકીકત પ્રત્યે સભાન રહેવું જોઈએ કે આ પ્રક્રિયામાં તેઓ વિદ્યાર્થીઓના શિક્ષણને અસર કરી રહ્યા છે.....".

મોટે ભાગે, જેમ ઉપરના ચુકાદાઓમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે, કોલેજો અથવા શાળાઓ જે નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરે છે, તેઓ કાં તો વિદ્યાર્થીઓ માટે દલીલ કરે છે અથવા તો વિદ્યાર્થીઓને અદાલતોમાં કેસ દાખલ કરવા માટે ઉશ્કેરે છે એવી માન્યતા સાથે કે અદાલતોને નિયમોને ઓળંગી જવા માટેના આદેશો આપવા માટે મનાવી શકાય છે. આ વલણ વધી રહ્યું છે. શિક્ષણનું વ્યાપારીકરણ તેનું કારણ છે. આ કોર્ટ શિસ્ત અને નિયમોના પાલન પર ભાર મૂકી રહી છે. જ્યાં હાઈકોર્ટો પણ સંસ્થાઓ/વિદ્યાર્થીઓની તરફેણમાં આદેશો આપી રહ્યા છે, ત્યાં આ કોર્ટ તે આદેશોને બાજુ પર મૂકી રહી છે.

પ્રશ્ન એ છે કે શું, આ કેસની હકીકતો પર, પરીક્ષાના પરિણામો જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપી શકાય છે?

સામાન્ય સંજોગોમાં, જવાબ માત્ર એટલો જ હોઈ શકે કે પરિણામો જાહેર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. પરંતુ અમારા મતે બે સંજોગો છે જેને અવગણી શકાય નહીં. એક એ છે કે એનસીટીઇ નો આદેશ હતો – જોકે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, એનસીટીઇ વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પરવાનગી આપવામાં સાચી ન હતી – જે વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પરવાનગી આપતું હતું. કમનસીબે, એનસીટીઇ અમારી સામે પક્ષકાર નથી અને તેથી અમે તેના આદેશોને બાજુ પર મૂકવામાં અસમર્થ છીએ. બીજું, આ વધારાના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓએ બે વર્ષનો

અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યો છે અને પરીક્ષા ફી ચૂકવી છે. યુનિવર્સિટી જે અમારી સામે અપીલકર્તા છે તેણે આ વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી ફી સ્વીકારી છે અને તેમને પરીક્ષામાં બેસવાની મંજૂરી આપી છે. પ્રશ્ન એ છે કે, આવા સંજોગોમાં, શું આપણે યુનિવર્સિટીને પરિણામો જાહેર ન કરવા દેવા માટે પરવાનગી આપવી જોઈએ?

જોકે આ કોર્ટે લગભગ એકસરખી રીતે વિદ્યાર્થીઓ અથવા સંસ્થાઓની તરફેણમાં કોઈ છૂટછાટ આપવાનો ઇનકાર કર્યો છે, પરંતુ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને ઉપર જણાવેલા સંજોગોને જોતા, અમને લાગ્યું કે પરિણામો જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપી શકાય છે.

અમે નિર્દેશ કરી શકીએ છીએ કે ૧૬.૮.૨૦૦૦ ના રોજ પસાર થયેલા આદેશ દ્વારા આ કોર્ટે કોલેજને ૨૦૦૦–૨૦૦૧ ના વર્ષ માટે કોઈ વધારાનો પ્રવેશ ન આપવા પર રોક લગાવી હતી. વકીલે અમારું ધ્યાન વ્યાખ્યાતાઓની નિયમિત પસંદગી માટે પસંદગી સમિતિની વિવિધ અનુગામી કાર્યવાહી તરફ દોર્યું. અમે ઉક્ત પસંદગીમાં જવા માંગતા નથી. યુનિવર્સિટીના વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરી હતી કે ૨૩.૪.૨૦૦૦ ની પાછળની નિયમિત પસંદગી પણ કોલેજ દ્વારા ઉતાવળમાં કરવામાં આવી હતી, યુનિવર્સિટીને તેનો પ્રતિનિધિ મોકલવા માટે પૂરતો સમય આપ્યા વિના અને કોલેજે ૮.૪.૨૦૦૦ ના રોજ યુનિવર્સિટીને પત્ર

મોકલીને ઇરાદાપૂર્વક ૧૦.૪.૨૦૦૦ ને પસંદગીની તારીખ તરીકે નક્કી કરી હતી અને તે અનુકૂળ રીતે પસંદગી સમિતિમાં યુનિવર્સિટીના નામાંકિત વિના પસંદગી સાથે આગળ વધી હતી. અમે આ પાછળની પસંદગીની માન્યતામાં જવા માંગતા નથી.

જોકે, અમે કોલેજને ૭૦ થી વધુ વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ ન આપવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ જ્યાં સુધી વ્યાખ્યાતાઓની યોગ્ય નિયમિત પસંદગી એવી સમિતિ દ્વારા ન કરવામાં આવે જેમાં યુનિવર્સિટી અને ડીએચઈ ના નામાંકિત હાજર હોય અને જ્યાં સુધી યુનિવર્સિટી આવી નિમણૂકોને મંજૂર ન કરે અને પરવાનગી ન આપે, અલબત્ત વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યામાં વધુ વધારાને ન્યાયી ઠેરવવા માટે જરૂરી અન્ય માળખાકીય સુવિધાઓ વિશે તપાસ કર્યા પછી.

જ્યાં સુધી ૧૯૯૯–૨૦૦૦ ના ૮૦ વિદ્યાર્થીઓનો સંબંધ છે, ઉપર જણાવેલા સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે યુનિવર્સિટીને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે તેમના પરિણામો જાહેર કરવામાં આવે.

હવે સમય આવી ગયો છે કે અદાલતો એવા વિદ્યાર્થીઓને વળતર આપવા માટેની પદ્ધતિ વિકસાવે કે જેમની કારકિર્દી કોલેજો/શાળાઓના બેજવાબદાર

સંચાલકો દ્વારા ગંભીર રીતે જોખમમાં મુકાય છે, જે તમામ નિયમોના ઉલ્લંઘનમાં સામેલ છે. આ તે પાસામાં ઊંડાણપૂર્વક જવાનો પ્રસંગ નથી પરંતુ એક દિવસ તે કરવું પડશે.

આ ટિપ્પણીઓ સાથે, અમે અપીલ મંજૂર કરીએ છીએ, હાઈકોર્ટના ચુકાદાને બાજુ પર મૂકીએ છીએ, બી.એડ. ની પરીક્ષાનું પરિણામ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ, અમે કોલેજને ૭૦ થી વધુ વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપતા અટકાવીએ છીએ જ્યાં સુધી વ્યાખ્યાતાઓની નિયમિત પસંદગી નિર્ધારિત પ્રક્રિયા મુજબ કરવામાં ન આવે અને યુનિવર્સિટી દ્વારા સ્વીકારવામાં ન આવે અને જ્યાં સુધી યુનિવર્સિટી વધારાના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવાની પરવાનગી ન આપે. અપીલ તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી.

બી.એસ.

અપીલ મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે

મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.